

Rударство

Panonija

- Rudnici gvožđa (*ferrariae*): okolina Ljubije
- Rudnici srebra (*argentariae*): donji tok Drine, sedište revira grad *Gensis* ?
- Rudnici zlata (*aurariae*): nepoznata lokacija, možda na donjem toku Drine ?

Dalmacija

- Rudnici zlata: okolina Gornjeg Vakufa, središte naselje *Ad Matricem*
- Rudnici gvožđa: kod Fojnice i Kreševa
- Rudnici srebra:

Domavija (Gradina kod Srebrenice)

JI Bosna i SZ Crna Gora

ILJug 1685:
Ara iz Prijepolja,
koju je Silvanu
posvetio Merkurije,
actor argenti.

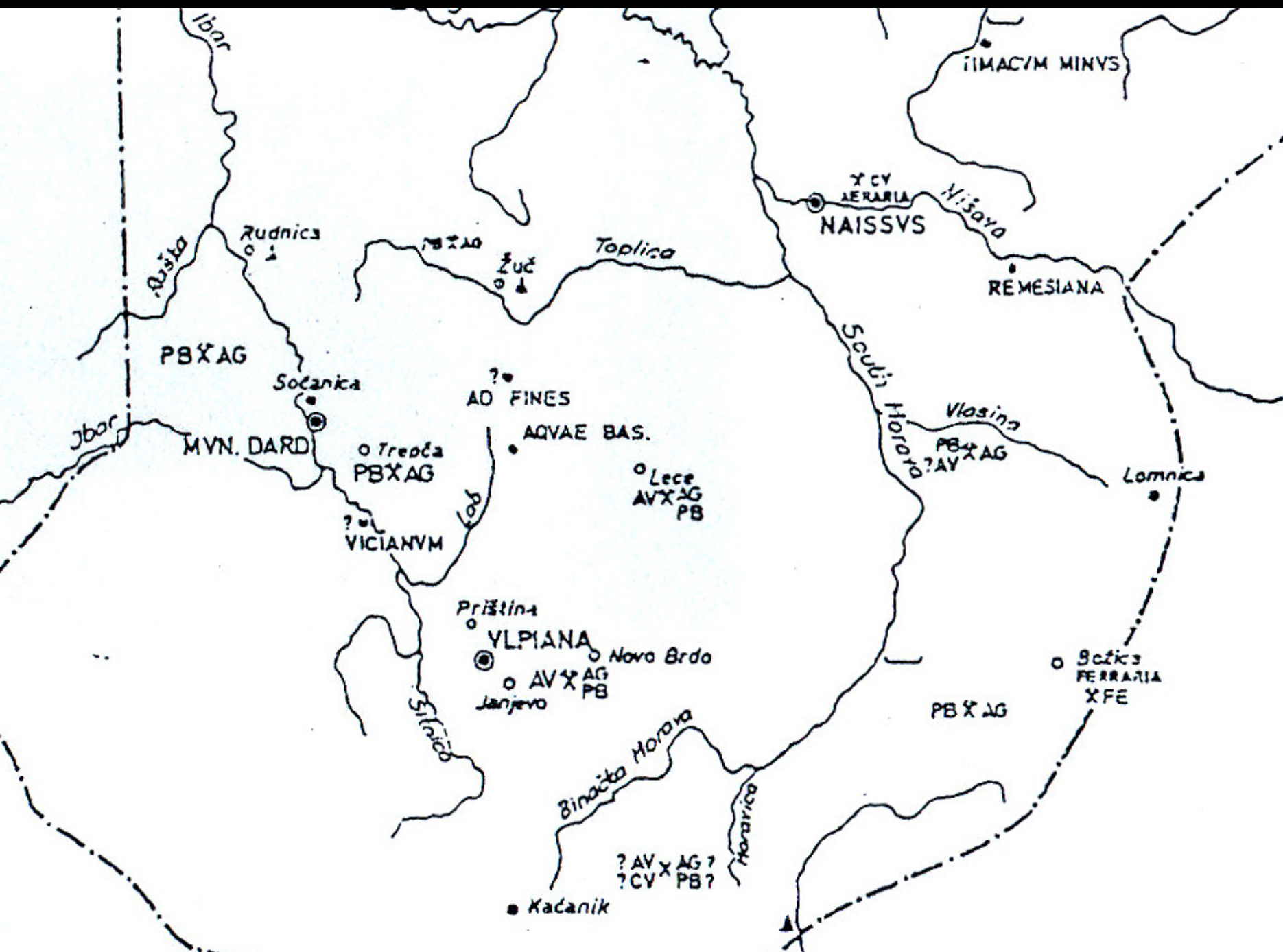

Gornja Mezija

- Dolina Ibra - *metalla Dardanica*
centar - *Municipium Dardanorum*
srebro, olovo
- Kosovo (Janjevo, Novo Brdo) - *metalla Ulpiana*
centar – Ulpijana
zlato, srebro, olovo

- Dolina Binačke Morave i Moravice
zlato, srebro, olovo, bakar (?)
- Dolina Vlasine
zlato, srebro
- Okolina Naisa
nazivi kastela kod Prokopija (*De aedif.* IV
4): *Ferraria* i *Aeraria*
gvožđe, bakar

- Sliv Timoka (Lukovo-Valakonje, Zlot, Bor, Rusman)
zlato, srebro, olovo, bakar
- Ispiranje zlata:
duž Timoka
na Dunavu, između *Pontes* i *Egete*
- Dolina Peka (Majdanpek, Kučajna, Vitovnica) -
metalla Pincensia
centar – Pinkum
zlato, srebro, olovo, bakar

- Kosmaj i Rudnik

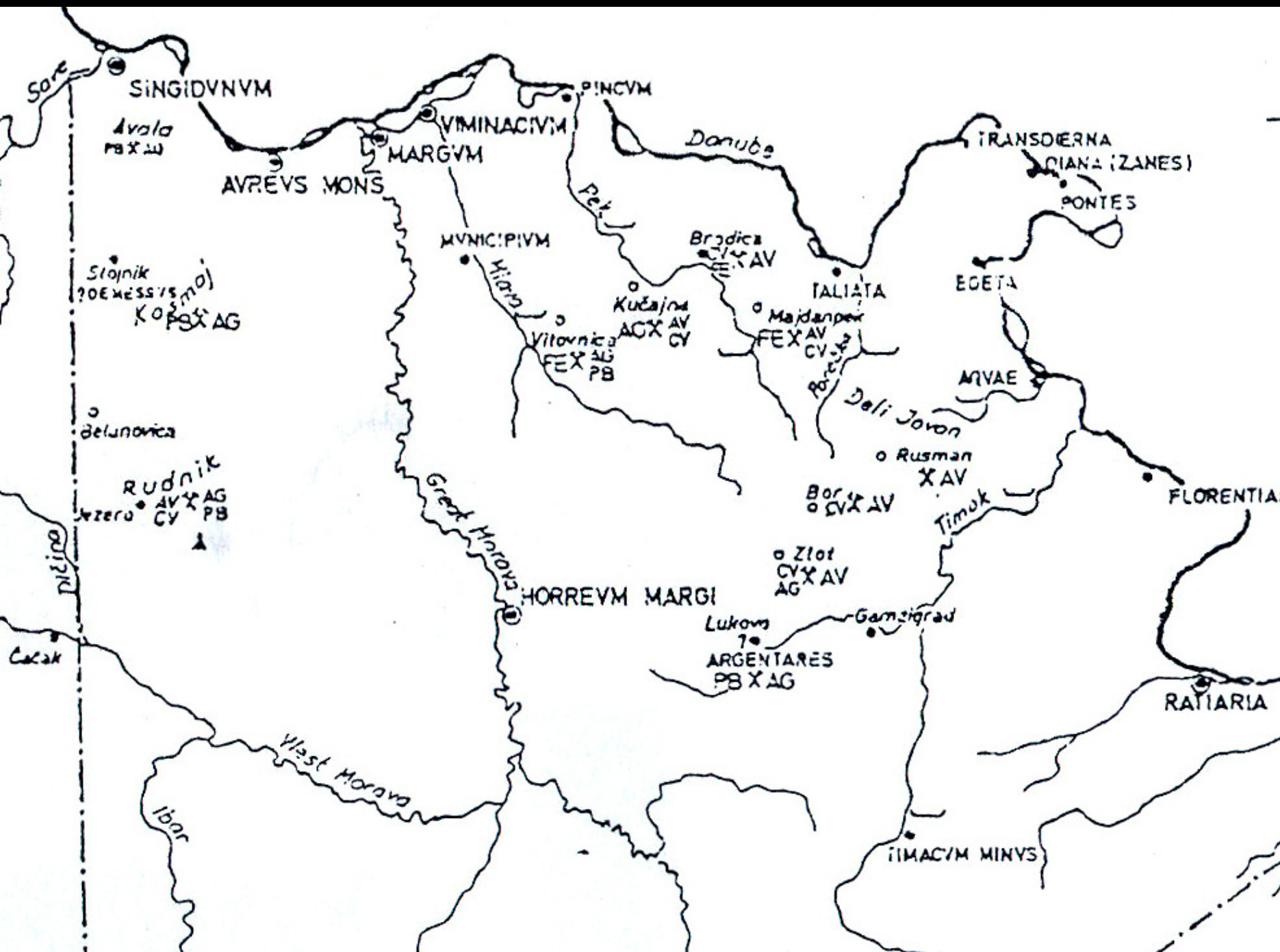
centar - kastrum kod Stojnika (*Demessus* ?)

eksploatacija od poslednjih decenija I veka

najveći procvat u II veku

rade i u IV veku

zlato, srebro, olovo, bakar

- Avala
posvete: Vulkanu iz 272. godine (*IMS I 46*)
Orkiji iz 287. godine (*IMS I 20*)
- Rudnici u vlasništvu rimskog naroda, tj. cara
- Carinske stanice na granicama rudničkih revira:
Aquae Bas. kod Ulpijane
Statio municipii Dardanorum ?
Kosmaj (*IMS I 105*)

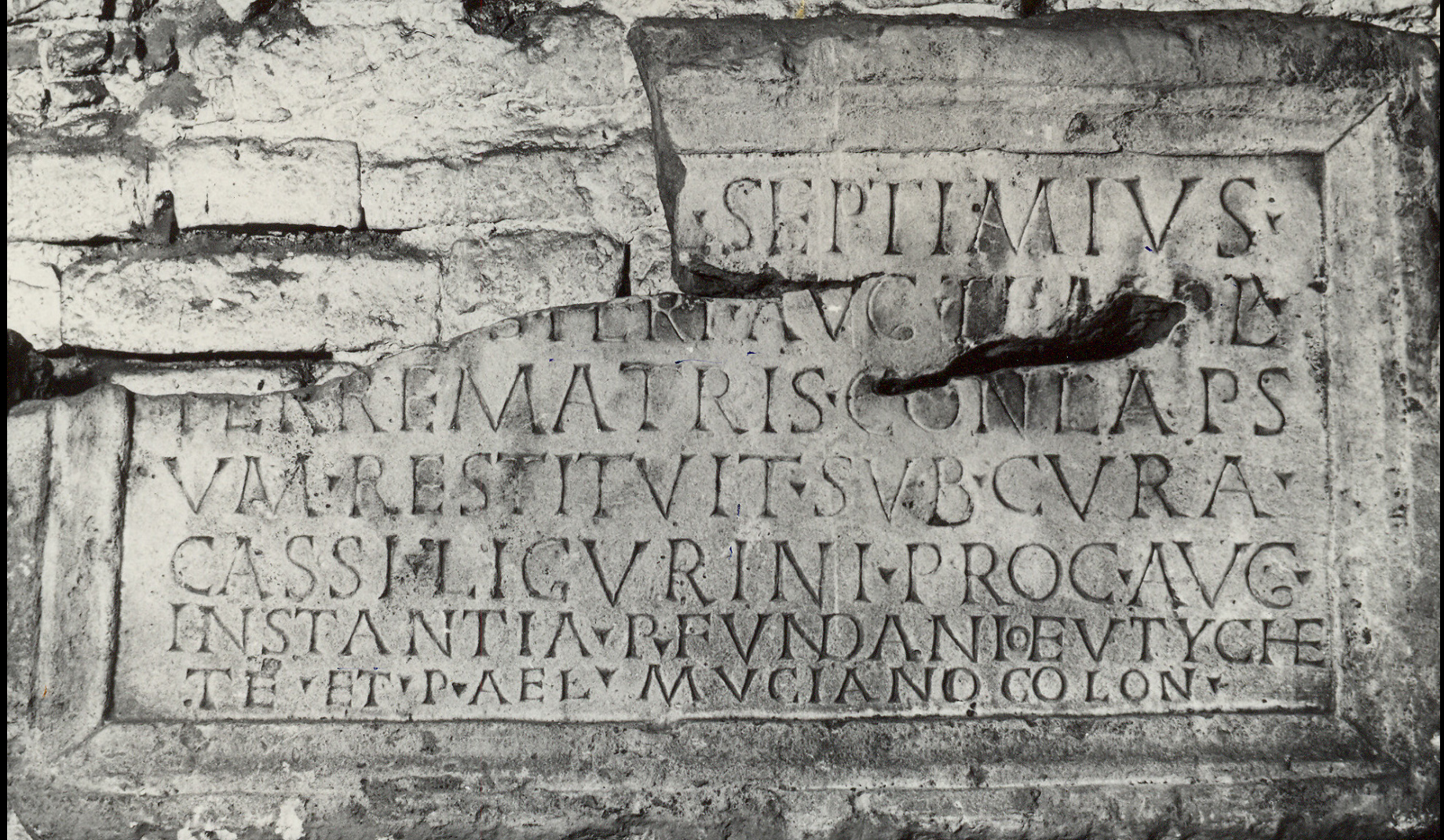
IMS I 105:

Dedikacija Mitri
(*Invictus Deus*)

koju je posvetio
Ision, službenik
carinske stanice
na Kosmaju.

Red 6: *p(ecunia) s(ua) f(ecit)*=od svog novca
je napravio

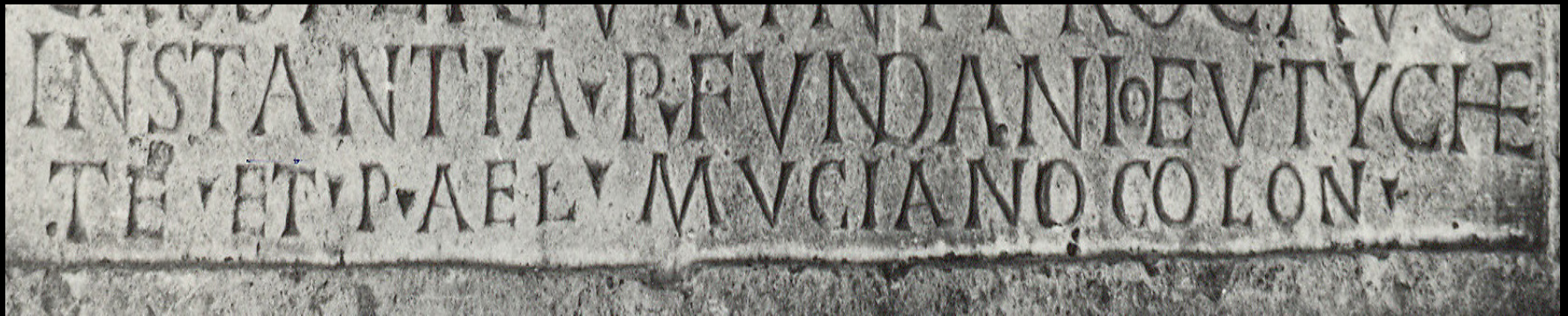
- Prihodi iz rudnika se slivaju u fisk, a ne u patrimonijum, tj. carevu privatnu blagajnu
- Rudarskim revirima (*tractus*) rukovode prokuratori (*procuratores*)
- Do kraja II ili početka III veka prokuratori su carski oslobođenici (*liberti*), kasnije vitezovi (*equites Romani*)

IMS I 168: Natpis sa Kosmaja koji svedoči o obnovi hrama Majke Zemlje (Terra Mater) pod nadzorom prokuratora Kasija Ligurina.

- Zakupci:
 - conductores* (krupni zakupci)
 - coloni* (sitni zakupci)
- Konduktori zakupljuju čitave rudnike
- U II veku se konduktorima daju samo rudnici gvožđa
- Rudnici srebra samo u I veku
- Olovni slitak iz Žuča na Kopaoniku:
 - a) *Metallo Imp(eratoris) Aug(usti)*
 - b) *Q. Gn(orii ?)*

- Koloni zakupljuju okna, topionice ili čak terme
- *IMS* I 168 sa Kosmaja: koloni Publije Fundanije Eutihes i Publije Elije Mucijan

IOVI·ET·HERCVLI
TEMPLVM·FECIT
VECI·LIA·TYRANNI·AVG
LIB·PROC·LOCVS·DATVS
AB·APPA·EO·HERMETE·ET·FABIS
TRIBVS

Mesto za podizanje hrama dali su koloni
Apej Hermes i trojica Fabijevaca.

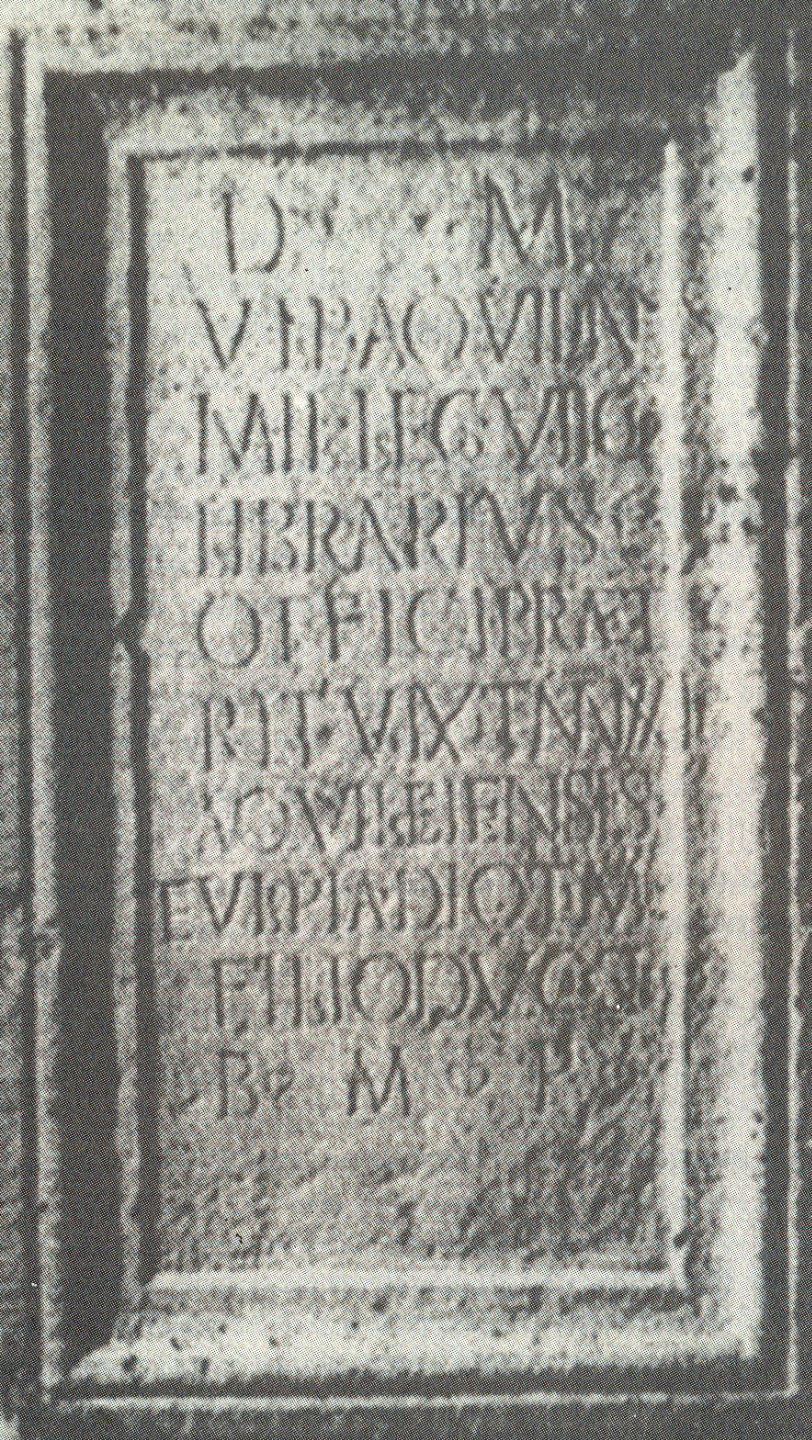
- U rudnicima rade rimski građani, peregrini, osuđenici (*damnati ad metalla*)
- Rudničke revire štite konjičke kohorte (*cohortes equitatae*)

Timacum Minus – coh. II Aurelia Dardanorum

Kosmaj – coh. II Aurelia nova

Pincum – coh. I Aurelia nova (?)

- Administrativne dužnosti vojnika u rudničkim oblastima – Ulpije Akvilin, *librarius*, tj. pisar legije VII Claudia u Timočkim rudnicima (IMS III/2 31)

IMS III/2 31, r. 2-6:

*Ulpio Aquilino | mil(iti)
leg(ionis) VII Cl(audiae)
| librarius | offici(i)
prae(fecti) territ(orii).*